

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Анварзода Мавҷуда Анварӣ дар мавзуи «Таҳқиқи вожаю истилоҳоти хунармандӣ дар «Ёддоштҳо»-и Садриддин Айнӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.02.00 – Забониносии (10.02.01 – Забони тоҷикӣ) пешниҳод мегардад.

Маълум аст, ки тоҷикон чун миллати дорои таъриху тамаддуни бостонӣ дар ташаккул ва пешвафти илму фарҳанг ва хунари башари нақши мондагор доранд ва онҳо имрӯзҳо аз тарафи ҷомеаи башарӣ истиқбол гирифта мешаванд. Махсусан, хунарҳои мардумӣ, ки дар давраи Истиқлол бознигарӣ шуда истодааст, ба онҳо аҳамияти бештар дода мешавад ва солҳои 2019-2021, ки солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва хунарҳои мардумӣ эълон гардида буд, дар муаррифии миллати тоҷик дар дунё нақши калон дорад.

Калимаю истилоҳоти марбут ба хунармандӣ дар осори назмию насрии миллатамон ба таври фаровон мунъакис шудааст ва яке аз адибоне, ки ин қабати луғавиро барои ифодаи матолиби худ дар осораш зиёд истифода кардааст, устод С.Айнӣ мебошад. Баррасии илмӣ забониносии онҳоро унвонҷӯй Анварзода Мавҷуда Анварӣ ба уҳда гирифта дар мавзуи «Таҳқиқи вожаю истилоҳоти хунармандӣ дар «Ёддоштҳо»-и Садриддин Айнӣ» кори диссертатсионӣ пешниҳод кардааст, ки қомилан саривақтӣ ва муҳим мебошад. Ин кор на танҳо дар баррасии калимаю истилоҳоти марбут ба хунармандӣ аҳамияти илмӣ амалии хос дорад, балки сафи айниносноиро тақмил карда, дар ин самт низ арзишманд аст.

Матни автореферати диссертатсия гувоҳи он аст, ки муаллиф ба масъалаи таҳқиқи қабатҳои луғавӣ огоҳии қомил дорад ва бо истифода аз шеваи дурусти таҳқиқ кори илмӣ муносиб пешниҳод кардааст.

Мундариҷаи диссертатсияи Анварзода Мавҷуда Анварӣ аз муқаддима, тавсифи умумии кор, ду боб, 8 фаслу 28 зерфасл, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқ, рӯйхати адабиёт иборат мебошад.

Дар муқаддима меъёрҳои муқаррарнамудаи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон риоя шуда, дар он муҳраҳои мавзуи таҳқиқ, дараҷаи таҳқиқи мавзӯ ва робитаи таҳқиқ бо барномаҳо (лоиҳаҳо) ва ё мавзӯҳои илмӣ муаррифӣ шудааст. Дар баҳши тавсифи умумии таҳқиқ муҳаққиқ мақсад ва вазифаҳои таҳқиқ, объект ва предмети таҳқиқ, асосҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқ, сарчашмаҳои таҳқиқ, навиҳои илмӣ таҳқиқ, нуктаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқ, мутобиқати мавзуи диссертатсия бо шиносномаи ихтисоси илмӣ, сатҳи шахсии доғалаби дараҷаи илмӣ ҳангоми таҳқиқ, тасвиби амалии натиҷаҳои таҳқиқ, нашри таълифоти илмӣ дар мавзуи диссертатсияро асоснок намуда, сохтор ва ҳаҷми онро муайян шудааст.

Боби аввал «Таҳқиқи вожаю истилоҳоти хунармандӣ дар «Ёддоштҳо»-и Айнӣ» аз 4 фаслу 5 зерфасл иборат буда, дар онҳо перомунӣ гуногунҷабха будани хунарҳои мардумӣ, инъикоси калимаю истилоҳоти хунармандӣ дар

осори адабӣ ва луғатномаҳои давраҳои гуногун, ташаккулу таҳаввули ин қабати луғавӣ баҳс карда, оид ба вожаҳо ва истилоҳоти ҳунармандии марбут ба дузандагӣ (махсусан, гулдузӣ, музадузӣ, зардузӣ, пойафзолдузӣ, дастакдузӣ, заминдузӣ, дарздузӣ, калобатундузӣ), вожаҳо ва истилоҳоти ҳунармандии марбут маводи духт (чарму пашм, пахтаву абрешим, чӯб), марбут ба пушок (либос, пушок, ҳулла, сарупо, сарулибос, коло, жанда), номи пушиданиҳо (курта, эзор, чома, рӯпок, камзул, маҳсӣ/масҳӣ, кафш, пойтоба / пайтоба // потоба, калуш), вожаҳои марбут ба номи порчаю матоъ (атлас, адрас, алоча, шохӣ, ҳарир, абрешим, баҳмал, маҳмал, қасаб, банорас, кимхоб / кимхо, карбо, чит, гардӣ, дока, сатин, мисқолӣ, суф, моҳут, зарбафт, пустак, кундал, газ ва ғ.) баҳси илмӣ намуда, маншаи баромади таърихии вожагон, маъноҳои луғавӣ, хусусиятҳои семантикӣ ва омори корбурди ин калимаҳо дар «Ёддоштҳо»-и Садриддин Айний мавриди баррасии илмӣ қарор мегиранд

Боби дуюм «Соҳтори вожаҳою истилоҳоти ҳунармандӣ дар «Ёддоштҳо»-и Садриддин Айний» аз чор фасл ва 23 зерфасл иборат аст. Дар ин боб осори назариявии муҳаққиқони варзидаи ватанию хориҷиро доир ба калимасозӣ ёдовар шуда, роҳҳои сохтани вожаҳо, қолибҳои калимасозӣ ва каммаҳсулию сермаҳсул ва бемаҳсулии қолибҳои мавҷуда муайян гардида, вожаҳою истилоҳоти содаи ифодакунандаи ҳунармандӣ, нақши калимаҳои сохта дар ташаккули вожаҳо ва истилоҳоти ҳунармандӣ тавассути пасвандҳои -а, -ак, -анда, -бон, -вор, -гар, -дон, -ӣ// -гӣ, -ин// гин, -зор, -манд, -нок, -ча ва -чӣ баррасӣ шуда, калимаҳои мураккаби марбут ба ҳунармандӣ дар «Ёддоштҳо»-и Садриддин Айний таҳқиқ гардида, қолибҳои калимаҳои мураккаби пайваст ва тобеъ муайян шудаанд.

Дар хулосаи қор унвонҷӯӣ андешаҳои худро роҷеъ ба мавзӯ дар 10 банд ҷамъбаст намуда, барои истифодаи амалии диссертатсия 5 тавсияи муҳим пешниҳод мекунад, ки аз ҷиҳати мазмун мукамал ва муъҷаз мебошанд.

Автореферати диссертатсия бо забони тоҷикӣ ва русӣ ба ҳам муносиб ва мувофиқ мебошад. Мақолаҳои ҷопкардаи унвонҷӯӣ, ки теъдоди онҳо 9-то аст ва 7-тои онҳо дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд, мазмуну мундариҷаи таҳқиқро фаро мегиранд. Аён аст, ки муҳтаво ва масоили бобҳои диссертатсия бо маърузаҳо дар конференсияҳои сатҳҳои гуногун баррасӣ шудаанд, ки аз қоркарди масъала дарак медиҳад. Ба андешаи мо, таҳлилу натиҷагирӣ дар автореферати диссертатсия муҳтавои қорро мунъакис кардааст.

Бо вучуди муваффақиятҳои назаррас дар автореферати диссертатсия баъзе камбудӣҳо ба мушоҳида мерасад, ки ислоҳи онҳо ба ҳусни қор меафзояд. Чунончи:

1. Баъзе аз калимаҳо ба забони русӣ дақиқ тарҷума нашудаанд. Аз ҷумла, дар саҳифаи 14-и автореферат калимаи **либосворӣ** “одеждоподобный” тарҷума шудааст. Ба фирки мо **либосворӣ** “материал для пошива одежды” бояд тарҷума мешуд.

2. Баъзе аз калимаҳои ҳунармандӣ тарҷума нашудааст. Аз ҷумла, дар саҳ. 17 ҷомаи **абрастари кампахта** ва **ҷомаи алоча** ба русӣ тарҷума мешуд, беҳтар мебуд.

Бешубҳа, камбудии мазкур арзиши баланд ва аҳаммияти илмӣ таҳқиқро кам намекунад ва кори диссертатсионӣ пешниҳодшуда дар айнаишиносӣ аз назари забоншиносӣ дорои моҳияти баланди илмӣ-назариявӣ ва амалӣ мебошад.

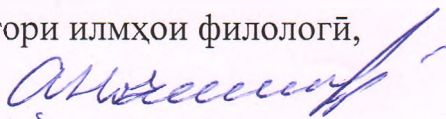
Дар маҷмӯъ, автореферати диссертатсияи ба дифъ пешниҳодшуда ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба таҳияи авторефератҳо ҷавобгӯ мебошад.

Хулоса, диссертатсияи Анварзода Мавҷуда Анварӣ дар мавзӯи «Баррасии вожаи истилоҳоти ҳунармандӣ дар «Ёддоштҳо»-и Садриддин Айнӣ» ба талаботи бандҳои 31-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.02.00 – Забоншиносӣ (10.02.01 – Забони тоҷикӣ) сазовор мебошад.

Тақризи мазкур бо назардошти талаботи бандҳои 71 ва 72-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, омода гардидааст.

Муқарриз:

муовини директор оид ба корҳои таълимию
методии филиали Донишгоҳи
миллии таҳқиқотии технологӣ МИСИС
дар ш.Душанбе, доктори илмҳои филологӣ,
профессор

А. А. Нозимов

«01» апрели соли 2025.

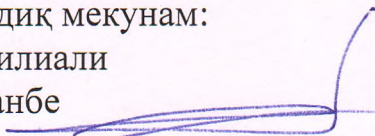
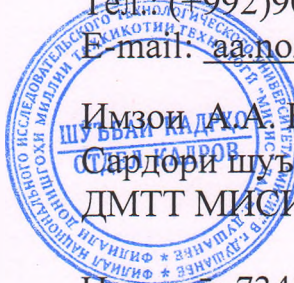
Нишонӣ: 734042, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш.Душанбе, кӯчаи Назаршоев, 7.

Тел.: (+992)900 82 28 82

E-mail: aa.nozimov@mail.ru

Имзои А.А. Нозимовро тасдиқ мекунам:

Сардори шӯъбаи кадрҳои филиали
ДМТТ МИСИС дар ш.Душанбе

М.А.Зарипова

Нишонӣ: 734042, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш.Душанбе, кӯчаи Назаршоев, 7.

Тел.: (+992)938 30 77 77

E-mail: malika_zaripova@inbox.ru

«01» апрели соли 2025.